

Kiss Roland főhadnagy:

AZ OROSZ ROHAMHARCÁSZAT FEJLŐDÉSE AZ OROSZ–UKRÁN HÁBORÚBAN

DOI: 10.35926/HSZ.2025.6.1

ÖSSZEFOGLALÓ: A rohamharcászat kiemelt fontosságra tett szert Ukrajnában, mivel a harc döntően beépített területen és megerősített állások között zajlik. A szerző azt vizsgálja tanulmányában, hogy a tapasztalatokból tanulva az orosz haderő hogyan alkalmazkodott a harctéri kihívásokhoz, milyen különítményeket állított fel és eljárásokat dolgozott ki az ukrán védelem leküzdésére.

KULCSSZAVAK: orosz–ukrán háború, orosz haderő, rohamkülönítmény, roham, harcászat, Wagner

A SZERZŐRŐL:

Dr. Kiss Roland főhadnagy (PhD), beosztott tiszt (MH Transzformációs Parancsnokság Tudományos Kutatóhely) (ORCID: 0000-0002-5979-3098)

BEVEZETÉS

A szovjet lövészfegyvernem alapjaiban változott meg az 1950-es évektől, mivel a katonai szakértők arra a következtetésre jutottak, hogy a jövő harcmezője tömegpusztító fegyverek által lesz szennyezett, amelyen a gyalogság mozgékonyasága és túlélőképessége sem lesz megfelelő. Ezért a szovjet gyalogság teljes gépesítése kezdődött meg, sőt a hagyományosan könnyűgyalogos légideszant- és tengerészgyalogos-erők gépesítése is megtörtént. A szovjet, majd orosz gépesített lövészezredek és dandárok hatalmas tűzerővel és mozgékonyasággal rendelkeztek, de ezekben az összefegyvernemi kötelékekben a gyalogos elem kétségkívül visszaszorult.

A Szovjetunió szétesése után az orosz hadsereg is „nehéz” maradt, amely koncepció gyengeségei már a helyi háborúkban is megmutatkoztak Afganisztántól Csecsenföldig, de a felmerülő problémákat *ad hoc* módon oldották meg, szervezeti változások nem nagyon történtek. Például a kelet-ukrajnai harcokban (2022 előtt) az orosz zászlóaljharccsoportokat általában egy-két századnyi könnyűgyalogossal erősítették meg a lázadó erőktől, ezáltal beépített és átszegtelt terepen is megfelelő gyalogos támogatással rendelkeztek, és a harccsoportok is általánosságban jól szerepeltek.

A komolyabb problémák a 2022-es invázió és a hagyományos háború kitörésével jöttek elő, amikor a nagy tűzerejű, mozgékony, de alapvetően járművekhez kötött és gyalogságban hiányt szenvedő zászlóaljharccsoportoknak támogató gyalogság nélkül kellett harcolnia településeken, erdőségekben és a kelet-ukrajnai védelmi vonalakon. A zászlóaljharccsoportok általában 600–800 fősek voltak, és hiába volt bennük három gépesített lövészsorozat, a tényleges gyalogos katonák száma csupán kb. 200 fő volt.¹

¹ A zászlóaljharccsoportokat egy dandár a szerződéses állományából képes volt feltölteni anélkül, hogy a sorállományt be kellett volna vetni. Egy dandár elméletben 1-2 zászlóaljharccsoportot tudott kiállítani, viszont a második – ha volt –, már csak 400–600 fős volt. De sokszor az első sem volt teljesen feltöltve az állománytábla szerint.

Az új körülmények jelentős kihívás elé állították az orosz haderőt, mivel nagyszámú és jól képzett gyalogságra lett volna szükség. Erre a feladatra jellemzően a légideszant- és tengerészgyalogos-erőket alkalmazták, amelyek képzettségük révén eleve rohamgyalogságként működtek (a légideszant-magasabbegységek is hagyományosan a *légideszant-rohamdandár/hadosztály* nevet viselik), illetve kényszerűségből a különleges rendeltetésű (szpecnaz) csapatokat is gyakran alkalmazták hasonló szerepkörben. Ám amíg a helyi háborúban ez megoldható volt, egy nagyméretű, nagy intenzitású hagyományos háborúban önmagukban nem voltak elegendőek a feladatra, és túlságosan nagy terhet is rótt ezekre az elit csapatokra. Ezért tavasztól bevetették a csecsenek és a Wagner katonai magánvállalat könnyűgyalogos erőit is.

További korlátozó tényező volt az is, hogy Oroszország csak a haderő szerződéses állományát vetette be Ukrajnában. Probléma volt, hogy az Ukrajnában harcoló csapatok – amelyek 2022 folyamán kb. 150–200 ezer főt tettek ki –, egy túlerőben levő ellenséggel szemben (kb. 700–800 ezer fő) hajtottak végre támadó műveleteket, megerősített területen. Ugyanis 2014–2022 között a szakadár területek határán Kijev három védelmi vonalat épített ki, amelyek csomópontjai megerősített városok voltak, kialakított és jól védett tüzelőállásokkal, a városok között pedig kiépített állásrendszer volt. Az itteni terep kedvezett a védelemnek, a nagy nyílt síkokat – amelyeket általában elaknásítottak –, fasorok és erdősávok osztottak fel többé-kevésbé négyszögletű területekre, amelyekben az ukránok állásokat is kiépítettek, lövészárkokkal, bunkerekkel és műszaki zárrendszerrel. A harcok pedig jellemzően fasortól fasorig tartottak, tartanak.

A tavasz során az oroszok a gépesített erők által indított rohamokkal próbálták meg eredményt elérni, majd a nyártól egyre inkább áttértek a gyalogság (elsősorban légideszantosok és tengerészgyalogosok) fokozott alkalmazására, igyekeztek megtalálni a védelem gyengébb pontjait, és csak a helyi sikerek kifejlesztésére vetették be a harckocsikat.²

A háború első időszakában az oroszok tömegesen vetették be páncélosaikat. A háború előtti szabályzatok szerint a kiépített, komplex védelem támadása esetén az előzetes felderítésnek azonosítania kellett az aknamezőket, és a támadás az azonosított vagy a műszakiak által nyitott átjárókon keresztül történt. A rohamcsoport elfoglalta helyét a megindulási terepszakaszon, a tűzéréség pedig lefogta az első védelmi vonalat, illetve mélységben fogták le a védelmet, beleértve az ellenüteg-tűzet és az erősítések előrevonásának akadályozását. Ezalatt közelítették meg az állásokat gyalogsági harcjárműveken, harckocsik támogatásával.

Miután a tűzéréség áthelyezte a tűzet a következő védelmi vonalra, a harcjárművek és a tűztámogató alegységek támogatótűze alatt a gyalogság leszállt a járművekről, és lerohanta az állásokat, vagy tűzzel és mozgással közelítette meg azokat, miközben a harcjárművek kísérték és tűzzel támogatták őket. Ebben az időszakban inkább a páncélosokkal végrehajtott támadások voltak a jellemzők, mivel gyalogságból kevés volt, és az orosz vezetés könnyebben elviselte a technikai veszteséget, mint az élőerőét. Azok az alegységek, amelyeknek sikerült betörniük az ellenség állásaiba, rohamozó alcsoportként tevékenykedtek, míg azok, amelyeknek nem, tűztámogatást adtak. Mivel az állások általában egymást is fedezik, ezért a kézikönyv szerint egyszerre kell a megerősített pontokat támadni, hogy ne tudják egymást támogatni. Az első vonal megtisztítását követően a támadást folytatták a következő vonalban. Áttörés esetén megerősítették a szárnyak védelmét, és gépesített alegységek fejlesztették volna ki a sikert.³

² Havrylets 2023.

³ Markin 2022, 57–59., 67–69., 73–76.

Voltak úgynevezett „áttörő” csoportosítások is, melyek nagyjából századerejű nehézharccsoportok voltak, amelyekben a rohamozó alcsoport egy gépesített lövész- és egy harcokocsiszakaszból állt, amelyet megerősítettek műszaki alegységgel (melyben volt egy harcokocsiszakasz aknataposó felszereléssel és UR–77 Meteorit típusú, nyújtott töltetet alkalmazó átjárónyitó eszközökkel), tüztámogató alegységekkel (egy mesterlövészszakasz, 1-1 harcokocsi és BMP, BM–21 rakéta-sorozatvetők, TOSz–1 termobarikus rakéta-sorozatvetők, akna- és automata gránátvetők, páncéltörő rakéták) és légvédelmi eszközökkel, illetve további tüztámogatást kaphattak a zászlóaljharccsoport tüzerütegeitől.

Elméletben a tüzéség lefogta az ukrán védelmet, ezalatt a mesterlövészek fedezték a műszaki alegységet, amely átjárót nyitott a műszaki zárakon. A tüztámogató alcsoport pedig lefogta és kilőtte az ellenség nehéz- és kollektív fegyvereit. Amint megkezdődött az átjárónyítás az aknamezőn, a rohamozó alcsoport is megindította a támadást az első vonalban a harcokocsikkal, utánuk a gyalogsági harcjárművekkel. Az aknamentesítés végeztével a műszaki alcsoport is tüztámogatást adott a védelembe való betöréshez. Ha az áttörés sikerült, akkor a rést kiszélesítették a szárnyak felé, és a zászlóaljharccsoport többi alegysége kifejlesztette a sikert. Elméletben. A probléma ugyanis az volt, hogy ezt a koncepciót hevenyészett védelem áttörésére találták ki, de a Donbaszban az oroszok nagyon is jól kiépített védelemmel találták szembe magukat.⁴

A tapasztalatok szerint a védelem lefogása tűzzel általában nem sikerült, lassú volt a megsemmisítési ciklus, a tüzéségi párbajban gyakran alulmaradtak, míg a páncélosokat a korszerű irányított páncéltörő rakétákkal könnyen kilőtték, valamint a felderítő- és egyre inkább csapásmérő drónokkal szemben védtelenek voltak.⁵

Mivel ezek a módszerek nem igazán váltak be, illetve a hadszíntéren továbbra is létszámbeli hátrányban voltak, 2022 késő tavaszától, nyaratól az oroszok új megoldást kerestek. Az orosz haderő tüzéségi fölényét kihasználva hatalmas tüzerő bevetésével, elsősorban tűzzel próbálta meg felszámolni az ukrán védelmet. Ez nagyjából azt jelentette, hogy a felderített ukrán állásokat a tüzéség akár napokig lőtte, majd a gyalogság páncélostámogatással elfoglalta, ami a szovjet időkben ismert „*a tüzéség elfoglalja, a gyalogság megszállja*” elv 21. századi továbbvitele. Ekkoriban a napi akár 60 ezer tüzéségi gránát kilövése teljesen megszokott volt.

A tüzéség a felpuhítást követően és közvetlenül a roham előtt és alatt zárótűzet lőtt a célra, amelyet általában egy lövészszakasz támadott, lehetőség szerint a szárnyak felől. A 152 mm-es tarackok a zárótűzet addig folytatták, amíg a gyalogság 400 méteren belül ért, majd a végső megközelítés alatt 122 mm-es tarackok és 120 mm-es aknavetők folytatták a cél lefogását, a roham alatt pedig már csak 82 mm-es aknavetők, ettől azt várták, hogy fenn tudnak tartani egy folyamatos „sokkhatást”, amíg a lövészek az állások közelébe érnek. A lövészeknek továbbá nagyobb távolságból páncélozott járművek adtak tüztámogatást.⁶ Ezeket a támadásokat jellemzően az elit légideszant- és tengerészgyalogos-erőkre bízta.

Ezzel az oroszok, még ha nagyon lassan is, de elkezdtek átvágni magukat az ukrán védelmi vonalakon. A századerejű harccsoportok azonban gyakorta kevesek voltak ahhoz, hogy az ukrán védelmet áttörjék. A mozgékonytságot sem tudták kihasználni, mivel a páncélosrohamok a nagy veszteségek ellenére is csak csekély eredményeket hoztak. Az áttörő csoportosítások pedig nem voltak alkalmasak kiépített védelmi vonalak elleni önálló támadásra, ezért

⁴ Grau–Bartles 2022.

⁵ Markin 2025, 188–189.

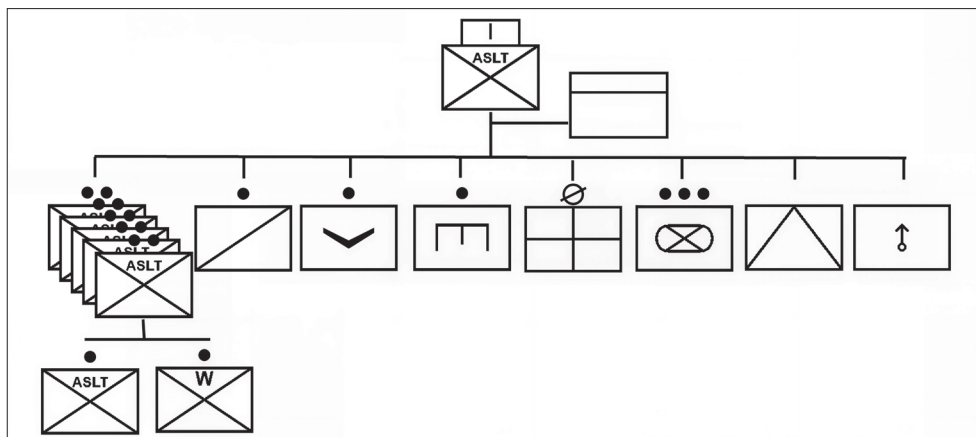
⁶ Watling–Reynolds 2023, 5.

ezeket is viszonylag gyorsan megszüntették.⁷ A korai kudarcok és a feladatra való alkalmatlanságuk miatt a zászlóaljharccsoportok alkalmazásával az oroszok az őszre felhagytak. Emellett a hadviselés is nagymértékben változott, és rövidesen a gyalogság, a tűzérség és a drónok váltak a meghatározó fegyvernemekké, illetve pont a tűzérség és a drónok miatt jóformán a századszint feletti hadmozdulatok is megszűntek, a kislevegységes harcászat és a korlátozott célokért való küzdelem vált a harc fő formájává, amelyben a rajok-szakaszok is képesek voltak eredményt elérni.

A WAGNER HARCELJÁRÁSAI

Ezekben a harcokban 2022 áprilisától részt vett Jevgenyij Prigozsин üzletember Wagner elnevezésű katonai magánvállalata is, és az orosz reguláris erők mellett harcolt. A Wagner előnyét az adta, hogy magánvállalatként nem kötötték a bürokratikus „nagy hadsereg” megkövesedett dogmái, és a siker fontosabb volt, mint a szervezet változatlanlanságának fenntartása, ezért gyorsabban tudtak alkalmazkodni a körülményekhez. Emellett a parancsnokok és az állomány nagy része jól képzett és harcedzett, korábban a különleges műveleti vagy légideszanterőknél szolgált katonákból került ki. Sokuk korábban harcolt Szíriában is, ahol nagy tapasztalatra tettek szert a beépített területen vívott harcban és a városostromokban. A Wagnerben csak a szakmával kellett foglalkozniuk, tehát meglehetősen szabadságot és rugalmasságot élveztek: a rohamban részt vevő bármely katona a tervezés során hozzászólhatott annak alakításához, és ha jó ötlettel állt elő, akkor a parancsnokok elfogadták.⁸

A Wagner rohamkülönítményeket (megerősített század) alkalmazott, ezek 5–8 rohamosztagból (lövészrajok, műszakiak, RPG, AGS–17 automata gránátvető és RPO–A Smel termobarikus rakéta megerősítéssel), egy műszaki/utász csoportból, egy felderítőrajból, drónos különítményből és sebesültkiürítő csoportból álltak, amelyek kaphattak még aknavető vagy páncéltörő alegységeket és harckocsitámogatást. A rohamkülönítmények számára a rohamcél jellemzően egy szakasztpont volt.⁹

1. ábra A Wagner rohamkülönítményének felépítése (Szerkesztette a szerző)

⁷ Kofman 2024, 8–10.

⁸ Ukrainian military spoke... 2023.

⁹ Borba szo sturmovimi... 2023, 4.

A támadásokat minden esetben masszív tűzcsapás előzte meg. A tűzérési előkészítés után a tüzet áthelyezték a következő vonalra, hogy lefogják azokat, illetve meggátolják az ellenlökéseket. Terepen, a fasorokban beásott védők elleni támadások során a rohamot jellemzően három hullámban hajtották végre, egyenként 15–25 fős csoportokban (1-1 rohamosztag). A tűztámogató alcsoport automata gránátvetői és aknavetői mellett harcokcsik és gyalogsági harcjárművek (rohamkülönítményenként egy vegyes szakasz, tehát 3-4 harcjármű) nagy távolságból közvetlen tűztámogatást adott a rohamozóknak. A Wagner a támadások során tűzcsoporthozként (ez általában 3 fő) mozgott előre, ilyenkor általában a követő tűzcsoporthoz az előttük levő helyére mozdítottak be – tekintettel a folyamatos aknaveszélyre. Az elől haladó tűzcsoporthoz egy műszaki katona vezette, aki ellenőrizte, hogy nincsenek-e aknák elhelyezve.

A tűzcsoporthozként való mozgás nehezítette a felderítésüket, illetve kisebb valószínűséggel vont magára tűzérési tüzet. Szintén emiatt általában rossz látási viszonyok között hajtották végre a támadásokat. Igyekeztek a lehető legközelebb észrevétlenül megközelíteni az ukrán állásokat, lehetőleg kézigranátdobó távolságra. Közvetlenül a roham előtt gránátvetőkkel is csapást mértek, és az utolsó sorozat becsapódása után azonnal indult a roham. Kontakt esetén leküzdötték az ellenséget vagy lefoglalták tüzzel, hogy az erősítés is előremozoghasson. Ha nem sikerült leküzdni a védőket, akkor a második rohamcsoport elkezdte beásni magát (maximum 30 perc), így a következő hullámok már hevenyészett tüzelőállásokba érkeztek. Ha a roham sikertelen maradt, akkor további tűzcsapásokkal gyengítették a védelmet, illetve a következő rohamot már közelebről indíthatták.^{10,11,12}

Az eredetileg nagyjából dandárméretű elit erőből a Wagner a bahmuti csatára hadtestméretűre nőtt, és immár az állomány nagyobb részét tették ki a gyorsított, mintegy háromhetes kiképzésen átesett elítéltek, akiknek a toborzását 2022 nyarán engedélyezte Moszkva a Wagner számára.¹³ A 2023 januárjára 50 ezer főre duzzadt Wagnerből 10 ezer volt szerződéses és 40 ezer a börtönökből szabadul elítélt. A szerződéses és katonai tapasztalattal rendelkező állomány feladata volt a vezetés-irányítás, valamint a fegyverrendszerek kezelése, illetve a komolyabb katonai képzettséget igénylő feladatokra bevetett rohamosztagokat is velük töltötték fel, de a harc jórészt az elítéltekből felállított rohamosztagok feladata volt, amelyeket legalább az első időszakban szerződésesek vezettek. Ettől eltekintve a rohamosztagoknak is lehettek elítéltek a vezetői, akiket a kiképzés során legjobban teljesítők közül választottak ki, és a későbbiekben valószínűleg már inkább teljesen elítéltekkel feltöltött rohamosztagokat vetettek be.¹⁴

A Wagner városi környezetben is hasonló méretű (15–25 fős) osztagokat vetett be, amelyek két részre voltak osztva: könnyű- és nehézra. A könnyűraj egyik tűzcsoporthoz tartoztak a lövészek és a géppuska, míg a másik egyszer használatos páncéltörő eszközökkel (pl. RPG–22) volt felszerelve. A nehézrajban szintén RPG-k voltak és nagy mennyiségű kézigranát, az osztag parancsnoka általában vagy a két raj között, vagy a nehézrajban foglalt

¹⁰ Uo. 4–10.

¹¹ Analiz ta oszoblivosztyi...

¹² Bartles 2023.

¹³ A hírek szerint először katonai tapasztalattal rendelkező elítélteket toboroztak, később már nem voltak ilyen kitételek. Az elítéltek a hat hónapos szolgálatot amnesztiáért és fizetésért cserébe önként vállalták. A Wagner vasfegyelmet tartott fenn onnantól, hogy elhagyták a börtönt, és a szolgálatból csak a szerződés lejártával vagy súlyos sebesüléssel lehetett távozni.

¹⁴ Kofman 2024: i. m. 13–14.

helyet. Az osztagokat drónok támogatták, az orosz erőkön belül valószínűleg a Wagner használt először nagyszámban különböző, eredetileg polgári célokra gyártott drónokat, főképpen felderítésre és a rohamosztagok irányítására. Az irányítást a drónokon keresztül egy vezetési pontról végezték, segítségükkel megfigyelhették a rohamosztag mozgását, és mivel a célpont is folyamatos megfigyelés alatt állt, ezért ennek megfelelően tudták irányítani a támadást. Ebből adódóan még a gyengébben képzett, toborzott elitéltekből álló alegységeket is hatékonyan tudták alkalmazni, mivel a rohamosztagok tényleges irányítását egy jól felkészült és tapasztalt parancsnoki elem végezte a vezetési pontokról.¹⁵

A műveleteket digitális térképeken tervezték meg, és minden rohamcsoport saját útvonalat kapott, amelyen a célpontot meg kellett közelíteni.¹⁶ A csoportok végpontokat kaptak, amelyeket digitális térképen (mobiltelefonokon) jelöltek nekik, és rádióon utasították őket.¹⁷ A Wagner használt fejlett nyugati rádiókat, illetve titkosítatlan kínai Baofeng készülékeket is a csoportok irányítására. Ez gyengeséget is jelentett, mivel a drónok kikapcsolása egyben az irányítás elvesztését is jelenthette, ezért az ukránok tudatosan igyekeztek ezt gátolni. Bahmutban olyan szintű elektronikai zavarás volt, hogy 500 méternél messzebből lehetetlen volt a drónok irányítása. A rohamosztagokat támogathatták harcokcsik vagy gyalogsági harcjárművek, ezek a lehető legnagyobb távolságból adtak tűztámogatást.¹⁸

Az elitéltekből álló rohamosztagok feladata volt a harcfelderítés, folyamatosan keresve, hogy az ukrán védelem hol gyengébb, hol nincs megfelelő megfigyelés. Emellett fontos volt tűzkiváltásra kényszeríteni az ukránokat, hogy felfedjék állásaikat. A felderített állásokra tüzesapást mértek, órákon át vagy akár egy napig is löhette a tüzéség a rohamcél. Eközben a közelében löszert halmoztak fel, hogy gyorsan tudják pótolni a hiányt. A tüzéségi előkészítést követően folyamatosan támadtak újabb és újabb rohamosztagokkal, amíg nem sikerült elfoglalni az állást, nem hagyva lélegzetvételnyi időt sem. Más esetekben ezzel kifárasztották és meggyengítették a védelmet, amelyet azután a szerződésekből álló rohamcsoport el tudott foglalni.

Az elitéltek viszonylag jól teljesítettek beépített területen, ahol alapvetően kislegrészes harcászatra volt szükség, nyílt terepen azonban a komplexebb, összefegyvernemi műveletekben kevésbé voltak sikeresek. A képzetlenségen túl ez amiatt is volt, mivel a Wagner elsősorban könnyűgyalogos erő volt, amely nem rendelkezett számottevő páncélos támogatással, ezért az ukránok a terepen védettségben és tüzerőben általában fölényt élveztek velük szemben. A városi környezet viszont inkább a Wagnernek kedvezett.

Jól képzett rohamosztagokat éjszaka is bevetettek, éjjellátó eszközökkel és hőkamerákkal felszerelve. A gondos felderítést követően rejtetten közelítették meg a célt, ezért nem használtak járműveket sem, illetve a tüzéségi előkészítés is gyakran elmaradt, hogy az ne figyelmeztesse az ukránokat. A tűztámogatást AGS–17 automata gránátvetők és hőképalkotó irányzékkal felszerelt 9M133 Kornet irányított páncéltörő rakéták adták. Harcjárművek legfeljebb nagy távolságból támogatták a rohamot. Amikor a rohamosztag megközelítette a célt, akkor a tűztámogató alcsoport gránátvetőkkel csapást mért, illetve rakétákkal kilőtte az ellenség kollektív és nehézfegyvereit. A rohamosztag a gránátok robbanását követően azonnal támadott.

¹⁵ Analiz ta oszoblivosztyi...

¹⁶ Miller 2022.

¹⁷ Kofman 2024, 13–14.

¹⁸ Analiz ta oszoblivosztyi... i. m.

Siker esetén egy kb. 50 fős – általában szintén elitéltekkel feltöltött – szakasz azonnal megerősítette az elfoglalt állást, végrehajtotta az erődítési munkákat, és felkészült az ellenlökésre, mert az ukrán ellenlökés általában az állás elvesztésétől számított 40 percen belül bekövetkezett. Ha nem sikerült, akkor tüzéséggel lötték az adott állást, és előkészültek egy újabb rohamra.¹⁹

2023. május 20-ra a Wagner bevette Bahmutot, az elfoglalására indított művelet addigra a háború legnagyobb csatájává nőtte ki magát. A Wagnert ebben támogatták az orosz haderő csapatai is, például tüzéséggel és légierővel (bár korlátozott légi és tüzéségi támogatóképességekkel a Wagner is rendelkezett), illetve orosz reguláris erők harcoltak a városon kívül. A város elfoglalása azonban főleg a Wagner érdeme volt. A csata során a reguláris erők súlyos veszteségeket szenvedtek, eközben a Wagner lekötötte és felmorzsolta az ukrán haderő jelentős részét, amely makacsul ragaszkodott minden méterhez, és akkor sem volt hajlandó visszavonulni, amikor már minden amellett szólt. A 11 hónapig tartó harcokban az ukrán elit alakulatok is súlyos veszteségeket szenvedtek, a háború előtt megfelelően kiképzett állományt nem lehetett pótolni, így a nyáron, június 4-én indult ellentámadásra szánt tapasztalt erők jó része is odaveszett. A csata szívóhatása miatt pedig az ukrán haderő Bahmutra koncentrált a erejét, amely értékes időt adott az orosz hadseregnek, hogy kiépítse a Szurovikin-vonalat, amely megállította az ukrán ellentámadást, ezt követően a kezdeményezés az oroszok kezébe került.

A 2023-as júniusi Wagner-lázadást követően a katonai magánvállalat a korábbi formájában megszűnt, csupán a külföldön maradt erői maradtak meg többé-kevésbé változatlanul, de szorosabb ellenőrzés alatt, míg az ukrainai háborúban harcoló tagjai nagyrészt csatlakoztak az orosz reguláris hadsereghez. A Wagner által kidolgozott eljárások tovább éltek.

ROHAMOSZTAGOK FELÁLLÍTÁSA A HADSEREGBEN

A 2023-as ukrán ellentámadás kudarca után Oroszország átvette a kezdeményezést, és offenzívát indított, amelyben lassan nyomul előre, az „ezer vágás” stratégiájával folyamatosan keresve a védelem gyenge pontjait, és harcászati szintű sikerekkel számolva fel az ukrán védelmet és morzsolva fel az ukrán hadsereget. Ehhez azonban szükség volt az orosz hadsereg reformjára, amely részeként 2022 végétől elkezdték felállítani az új rohamkülönítményeket is a hadseregen belül, és kidolgozták az új rohamharcászatot, amelyhez a mintát a Wagner adta. Emellett a 2022 ősztől mozgósított 300 ezer tartalékkal nem csupán a veszteségeket pótolták, hanem új lövésszázlóaljkat és -ezredeket is felállítottak, ezzel jelentős lövészelemet hoztak létre a haderőn belül. A lövésszázlóaljok létszámát 500 főre emelték a korábbi 345-tel szemben, és minden harcoló lövészezredet és -dandárt megerősítettek egy további lövésszázlóaljjal.²⁰

Az új rohamkülönítmények általában gépesített lövész- (vagy légideszant-) zászlóaljok köré épültek, amelyekben a törzsön kívül van két-három rohamszázad megerősítve egy harckocsiszakasszal (3 harckocsi), tüzéséggel (6 tarack és 6 nehézaknavető), műszaki és műszaki mentő (2 BREM), tűztámogató (gránátvető, nehézgéppuska, páncéltörő rakéta, mesterlövészcsapat) és termobarikus (12 RPO–A Smel), drónos, felderítő-, elektronikai hadviselési, egészségügyi és légvédelmi alegységekkel. A rohamszázadok is összefegyverne-mi felépítésűek, 2-3 rohamszakaszból állnak (12–15 fősek), amelyeket páncélozott (4 BMP,

¹⁹ Kofman 2024: i. m. 6–7.

²⁰ Uo. 4–6.

1 harcokcsi²¹), drónos és tűztámogató (1-1 tarack és aknavető, 2 AGS–17 automata gránátvető) alegységek támogatnak, illetve van egy tartalék raj is. A rohamszakasz három-négyfős tűzcsoporthoz tartozik, amelyek felszerelése a feladatnak megfelelően változhat, lehetnek specializáltak, viszont a rugalmasabb alkalmazás miatt gyakran egyformák.²² Más források más felépítést adnak meg: például a rohamszázad egy feltöltött és felszerelt gépesített lövészszázad, megerősítve tűztámogató és szakcsapatokkal, egy harcokciszakasszal és legalább egy Storm-V századdal is. Ezzel akár zászlóaljméretűvé is növelhető a rohamszázad alá rendelt erővel.²³ 2025-re valószínűleg minden orosz harcoló al- és magasabbegység rendelkezik valamilyen rohamkülönítménnyel a szervezetén belül zászlóaljszintől felfelé.²⁴

A légideszantescapatok is rendelkeznek specializált rohamkülönítményekkel, két különböző szervezettel. A kisebbek 110 főek, ezek századtörzsből és 5 rohamcsoporthoz állnak (12–12 fő), megerősítve 1 felderítő-, 1 tűztámogató és 1 drónos rajjal és egy 12 fős támogatóelemmel. A nagyobbak 157 főek, századtörzsszel, 4 rohamcsoporthoz (19–19 fő), 1 tűztámogató szakasszal (29 fő), egy felderítőrajjal és drónos rajjal.²⁵

A Wagner mintájára alakult Storm-Z és -V zászlóaljak rohamharcászatra speciálisan felkészített elitéltekből²⁶ és – más források szerint – mozgósított tartalékosokból²⁷ álló alakulatok, amelyek jellemzően a legkockázatosabb feladatokat kapják, mint a harcfelderítés, az ellenség állásainak felfedése tűzkiváltásra kényszerítéssel, valamint a védelembe való betörés, megerősített pontok és kulcsfontosságú terepszakaszok elfoglalása.

A Storm-Z zászlóaljak három, egyenként körülbelül 100 fős századból állnak, négy 20 fős rohamosztagba (egyenként 10–10 fős roham- és tűztámogató rajjal), egy nyolcfős felderítő rajba, egy ötfős műszaki rajba, egy háromfős sebesültekiürítő különítménybe szervezve, amelyet egy kétfős parancsnoki elem irányít, és kiegészít egy kétfős drónos csapat.

A Storm-V századai 110 főek, öt 22 fős rohamcsoporthoz (roham- és tűztámogató rajokkal), és nincsenek meg a Storm-Z támogatóelemei, se századtörzs. A századparancsnoki feladatokat az 1. rohamcsoporthoz parancsnoka látja el. A Storm-Z/V zászlóaljak a jelek szerint egy-egy reguláris dandár mellé vannak rendelve műveleti irányítás szempontjából. A Storm zászlóaljak századait emellett átalárendeléssel megerősítésként a rohamkülönítmények vagy -századok alá rendelhetik, és jellemzően azokkal együttműködésben tevékenykednek.^{28, 29}

²¹ A valóságban sokszor amilyen páncélozott harceszköz éppen rendelkezésre áll, tehát lehet BTR vagy MT–LB is.

²² Oszobennosztyi vegenyija... 2022, 5–9.

²³ Kofman 2024: i. m. 21–22.

²⁴ Például a zászlóaljak rohamszázaddal, ezred/dandár rohamzászlóaljjal, hadosztály rohamezreddel, hadtest/összfegyvernemi hadsereg rohamdandárral.

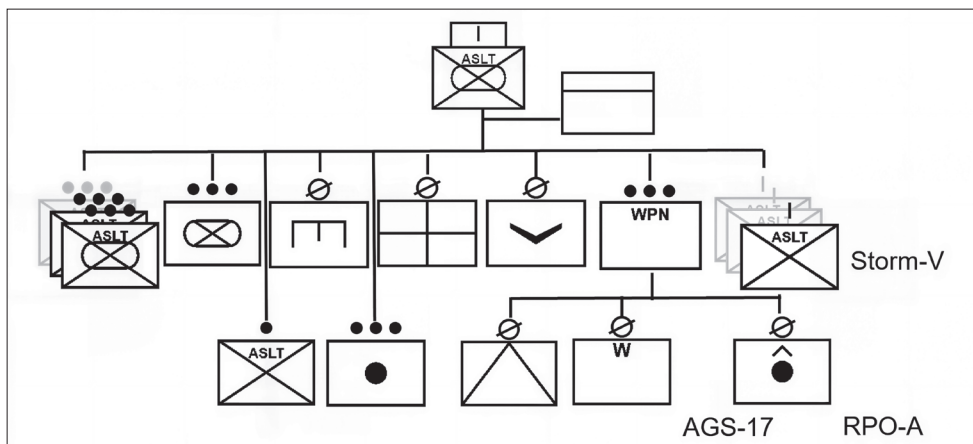
²⁵ Kofman 2024: i. m. 20–23.

²⁶ 2023-tól az orosz Védelmi Minisztérium vette át az elitéltek toborzását, akiknek a szolgálata a korábbi hat hónap helyett a háború végéig szól.

²⁷ Russian Deliberate...

²⁸ Kofman 2024: i. m. 18–20.

²⁹ Battersby–Boyer 2023.

2. ábra Orosz rohamszázad felépítése (Szerkesztette a szerző)

ALKALMAZÁS AZ ERDŐSÁVOKBAN

Mivel az orosz felderítő- és precíziós csapásmérő képesség is sokat fejlődött, ezért az ukránok az erőiket szétszórják, és amit korábban egy raj vagy szakasz védett volna, manapság már csak pár fő drón- és tüzérségi támogatással. A következőkben egy olyan támadást vázolok fel, amelyben nagyjából minden elem megtalálható, de a valóságban természetesen ez változhat.

Az orosz erők általában kislevegységekkel (4–15 fő) harcfelderítést végeznek (általában Storm-Z és -V alakulatok), igyekeznek megállapítani a védelem gyengébb pontjait. Ha a kontakt során nem sikerül lerohanni az állást, akkor korábban beásták magukat és tüzelőállásokat alakítottak ki a későbbi roham előkészítésére, manapság inkább visszavonulnak, mert ha hét percen belül nem sikerül leküzdeni az ukránokat, akkor tüzérségi és dróntámadás következik. Gyakorlatilag innen kezdődik a roham tervezése.

Az elérhető információk alapján egy-egy támadásra (kiépített állások ellen) a tervezés és a felkészülés három napig tart, ebből egy nap a tervezés. Ennek nincs pontos sémája, függ a tereptől, az akadályoktól, a védelem állapotától és az ellenség erejétől. Az azonosított állásoknál ezután kezdődik a felderítés és a megfigyelés, a védelem feltérképezése. A felderítéshez intenzíven használják a drónokat, de a támadás előtti nap felderítőket is kiküldenek, hogy pontosabb információkat kapjanak. Ez alapján véglegesítik a tervet. Az információk alapján létrehozzák a támadó csoportosítást, és megtörténnek a szükséges átalárendelések. Meghatározzák a feladatokat, és eligazítják a különböző alcsoportokat (tűzcsoportszintig pontos terv készül) és a támogatóerőket, valamint tartalékokat képeznek. Elkészítik a tüztámogatás tervét, ez alapján a tüzérség előre meghatározott célokat kap, és meghatározzák azt is, hogy azokra mikor kell csapást mérni. Alkalmazzák a tűzhengert is, illetve szabadon lehívható előre tervezett tűzfeladatot kaphatnak a célokra. Emellett meghatározzák a tüzérség sikeres roham utáni feladatait is. Amennyiben légi támogatásra vagy mélységben tüzérségi lefogásra van szükség, akkor azt a zászlóaljtzs szintjén intézik.^{30, 31, 32}

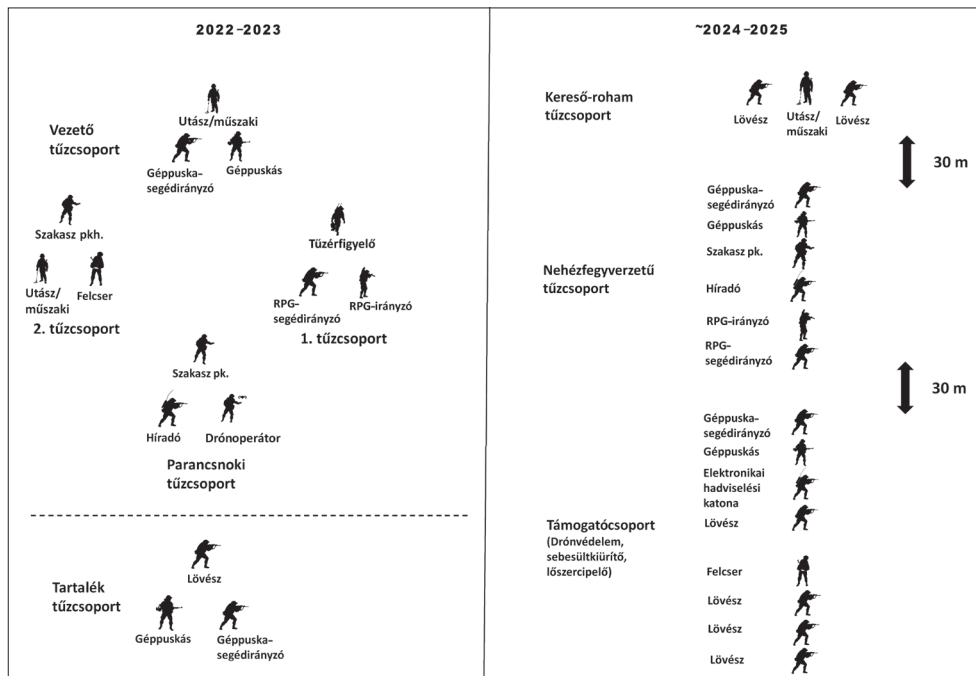
³⁰ Oszobennosztyi vegyenija... 2022, 9–11.

³¹ Russian Deliberate... i. m.

³² Markin 2025: i. m. 209.

A rohamot jellemzően a Storm-Z/V, az elit rohamcsapatok és a reguláris erők (hagyományos és mozgósított gyalogság) kombinált alkalmazásával hajtják végre.

Az ukrán védelmi vonalat lehetőség szerint a kapcsolódó fasorokon keresztül közelítik meg, a gyalogság csak a faszor vonalában mozoghat, általában tűzcsoportonként, de a széleit el kell kerülni, hogy megakadályozzák a felfedésüket. A faszor két oldalát tűzzel fedezik harckocsik és gyalogsági harcjárművek. A támadást a tűzérség kezdi, amely lefoglalja és pusztítja az első vonalban levő erőket, manapság ehhez már FPV (First Person View) öngyilkos drónokat is felhasználnak a precíz csapásméréshez, illetve irányított siklóbombákat a bunkerek és komolyabb erődtések rombolásához.

3. ábra Orosz rohamosztalag menetalakzata (Szerkesztette a szerző)

A rohamcsapatok megjelenésekor a gyémántalakzat volt elterjedve, amelyet egy opcionális tartalék tűzcsoporthoz is követett. Az aknaveszély miatt később átálltak a T alakzatra, amely tulajdonképpen egy módosított oszlop. Ennek lényege, hogy az egész szakasz egy megtisztított szűk sávban mozog. 2024–2025-re a drónok váltak az elsődleges fenyegetéssé, ebből adódóan a szétszóródás és az álcázás minden korábbinál fontosabbá vált. Az ukrán állásokban is a korábbihoz képest általában minimális létszámú védővel néznek szembe. Ezért a rohamosztalagok is általában tűzcsoportonként mozognak (gyakran egyszerűen oszlopban) és küzdik le a rohamcél, így 2025-re az alakzatok igazából értelmüket veszítették, mert akkor a legcsapások nem mozognak együtt, ahol ennek számottevő hozadéka lenne.

A drónok tömeges elterjedése miatt az orosz gyalogság ma már nagyszámban alkalmaz FPV-drónokat, tűztámogatás tekintetében részben felváltotta a tűzérséget is. Ezekkel képes precíz csapásmérésre az ukrán állások ellen, és a jelentések szerint egy osztag akár 20 csapásmérő FPV-drónt is magával vihet, hogy a roham előtt és alatt lefoglalják és pusztítsák az

ukrán állásokat. A támadások előkészítéseként napokkal korábban az oroszok az öngyilkos drónokkal elvágják az utánpótlását annak az állásnak, támpontnak, amelyet támadni fognak.³³

Az FPV-drónokat használják megerősített állások és bunkerek felszámolására is, ezt hívják kettős csapásnak. Ez esetben az első drón kumulatív robbanófejjel van felszerelve, és célja, hogy lyukat üssön a bunker falán, a második drón pedig ezen át repül be, és termobarikus robbanófejjel pusztítja az élőerőt. „FPV-sárkánynak” hívják, amikor 20–50 méter magasságból gyúlékony anyagot permeteznek vagy dobnak le, ez a módszer alkalmas például az erdősávok, fasorok felégetésére.³⁴ A támadás alatt a rohamcél folyamatos drónmegfigyelés alatt tartják, és amikor a közvetett tűztámogatás befejeződött, akkor tömeges csapást mérnek velük. A tűz és a mozgás során a drónok biztosítják a lefogótűzet, ezalatt a gyalogság előremozog. A drónok a rohamosztatok irányításában is fontos szerepet játszanak, mivel felderítik előttük a terepet és a fenyegetéseket.

Amikor a rohamozó alcsoport megkezdí a támadást 200–600 méter távolságra az ukrán állásoktól, akkor utasítják a tűzérseget, hogy helyezze át a tűzet a következő védelmi vonalra. A támadásokhoz jelentős tűztámogatást szoktak hozzárendelni, például a TOSz-1 sorozatvetőket is. Az első hullámokban általában a Storm osztagok mennek, feladatuk a védelembé való betörés. A harcárkot tűzcsopontonként közelítik meg, és észrevétlenül igyekeznek a lehető legközelebb jutni (gránátdobó távolságra), a harcalakzatot (T alakú) az ukrán lövészárkoktól 100 méterre veszik fel. Az automata gránátvetők tűzathelyezését követően egy percen belül megindul a roham. Az átjárányítást követően (amennyiben vannak műszaki zárok) megtörténik a harcárkokba való betörés, amelyet jellemzően két tűzcsoport hajt végre, de általában törekednek az árok bejáratát használni vagy a szárnyakat, és nem szemből, hanem hosszában rohamozni. Ha az ellenség menekül, akkor egyből megkezdik az árkok megtisztítását. Ha az ukránok ellenállnak, akkor biztosítják az adott szakaszt, ahova érkezhét az erősítés és a rohamcsapatok. Ha az előbbiek nem sikerülnek és elakadnak, akkor tűzzel lefogják az állásokat, erősítést hívnak vagy beássák magukat, és szükség esetén tűztámogató elemeket is előrevonnak.

A Storm osztagokat követik a jól felkészített rohamosztatok, melyek feladata a támadás folytatása vagy a siker kifejlesztése, ha sikerült betörni a védelembé; vagy átkarolás végrehajtása, amennyiben nem sikerült a védelembé való betörés, viszont tűzzel sikerült lefogni a védőket. A rohamcsoportot gyakran könnyű járművekkel juttatják ki, vagy BTR-eken, BMP-ken a lehető legközelebb szállítják az ukrán állásokhoz; a deszantolás történhet közvetlenül az állások mellett vagy attól kb. 100 méterre. A drónok jelentette veszély miatt még a páncélosok is gyakran csak a katonák kirakásáig tartózkodnak az adott területen. Erre a feladatra fejlesztették ki a „teknős tankokat”, amelyek alkalmasak deszant szállítására, és gyakran aknataposó készlettel is felszerelik őket, valamint védettebbek a hagyományos harcokcsiknál a drónokkal szemben.

A védelembé való betörést követően általában nem mindenki mozog az árkokban, valaki kint marad, hogy fenntartsa a vizuális kapcsolatot a saját erőkkkel, és figyelje az ukránok mozgását. Az árkok megtisztítását általában 3–5 fő végzi dróntámogatással. A legfontosabb a fenyegetések leküzdése, ezért a sebesülteket csak a követő erők látják el, miután az élen haladók leküzdötték a védőket és továbbhaladtak. Az ukrán védelmi vonalakon belül általában háromsornyi állás van, ezért a fenti koreográfia addig folytatódik, amíg el nem foglalják a

³³ Cranny-Evans 2025.

³⁴ Taktika primenyenija... 12., 17.

harmadikat is, addig a rohamosztagok nem állhatnak meg. Ennek során az osztagok vezetői szabadon kérhetnek tűztámogatást, a századparancsnok pedig akár légi támogatást is.

Ha a rohamozó alcsoport elfoglalta az állást, akkor lőszer- és vízutánpótlást kap, amelyet páncélozott szállítójárművel juttatnak ki, visszaúton pedig elviszik a sebesülteket. A rohamosztag tagjainak meg van tiltva, hogy az ukrán állásokat szállják meg, mivel azok alá lehetnek aknázva, és az ukrán tüzérség pontosan ismeri a helyüket, ezért elfoglalásukat követően általában azonnal megkezdődik a bombázása. Ezért az ukrán állások elfoglalása után új állásokat alakítanak ki, megszerzik a tűzrendszert, kollektív fegyvereket is előrevonnak, valamint felkészülnek egy ellenlökésre. Eközben az orosz tüzérség 60–90 percig lövi az ukránok várható megközelítési útjait és az előre meghatározott célokat, hogy késleltesse az ellenlökéseket, amíg ki nem építik a védelmet, ezután áttér zavarótűzre, hogy megakadályozza az ukrán erők támadását. A rohamcél sikeres elfoglalása után a reguláris gyalogság szállja meg és tartja az állást, míg a rohamosztagokat visszavonják, hogy felkészüljenek a következő támadásra.^{35, 36, 37, 38, 39}

Az oroszok az utóbbi időkben egyre gyakrabban alkalmaznak kis méretű, könnyű járműveket a rohamcsapatok kijuttatására. Ennek egyik jellemző módja a krosszmotoros roham, amelyet sík terepen alkalmaznak. Mivel az FPV-drónok miatt minden mozgás életveszélyes, és a harcjárműveket is mozgásképtelenné tudják tenni, ezért az oroszok a gyalogsági és a páncélozott szállító harcjárművek helyett ezt a megoldást használják. Ennek előnye, hogy a motorokon gyorsan át tudnak vágni a nyílt terepen, az ellenségnek kevesebb ideje van reagálni, nehezebb a felderítésük, drónokkal nehezebb az elfogásuk (több drónra van szükség, és egy drón maximum 1-2 katonát tud harcképtelenné tenni), és így nem kockáztatják a jóval drágább és nehezebben pótolható páncélos eszközök megsemmisítését. Ugyanakkor a motorokon utazóknak a sebesség jelenti a legfőbb védelmet, bár kézifegyver- vagy tüzérségi tűz esetén védtelenek. Használhatnak még homokfutókat, quadokat és golfautókat is. Ettől függetlenül a rohamcél támadása itt is összefegyvernemi együttműködésben valósul meg, sőt gyakorta egyesesen használják a motoron és a páncélozott járműveken kijuttatott rohamosztagokat. Ezek a csoportok helyi kezdeményezésekre alakultak, de az orosz vezérkar ígéretesnek ítélte használatukat, még ha az így végrehajtott rohamok meglehetősen kockázatosak is.⁴⁰

A motorkerékpáros rohamosztagok általában 3–5 tűzpárból állnak, jellemzően ketten utaznak egy motoron. A támadások tervezése és előkészítése nagyjából megegyezik a korábban ismertetettekkel, de a felderítés során hangsúlyos szerepet kap a rohamcélnál a műszaki záruk kérdése és szükség esetén rohammentessé tétele. Érdekes, hogy a tapasztalatok szerint a taposóaknak a motorokra és utasaikra kevésbé veszélyesek, mintha gyalog lépnének rá. A rohamozók várakozhatnak egy gyülekezési körletben vagy a cél közvetlen közelében álcázva, amíg meg nem kapják a parancsot az indulásra. A motorokról menet közben, rövid megállásokból vagy állva is szoktak tüzet vezetni. Alkalmazzák az egyoldali és a kétoldali átkarolást, ilyen esetben egy csoport szemből támad nagy sebességgel, és a tűztámogató alcsoporttal (aknavetőkkal és FPV-drónokkal kiegészítve) lefogja az ellenséget, míg más rohamcsoporthoz a szárny(ak) ellen hajtanak végre átkarolást. Ezt követően

³⁵ Oszobennosztyi vegenyija... 2022: i. m. 11–13., 17–18.

³⁶ Russian Deliberate... i. m.

³⁷ Markin 2025: i. m. 12–13., 15., 192., 210–213.

³⁸ Watling–Reynolds 2025, 8.

³⁹ Mukarjev 2023, 94–102.

⁴⁰ Protyivogyejsztviye motocikletnim... 2024, 3., 9.

szó szerint betörnek az állásokba, és járműről leszállva közelharcban tisztítják meg azokat. Speciális felszereléssel (éjjellátók, hangtompítós fegyverek és elektromos motorok) éjjel is képesek műveleteket végrehajtani.⁴¹

Azt hangsúlyozni kell, hogy az ukrán/nyugati propaganda által hangoztatott orosz tömeges gyalogsági rohamokra („*meat wave assaults*”) semmilyen bizonyíték nincsen. A drónok és a tűzérség jelentette fenyegetés miatt egyik fél sem alkalmaz raj-szakasz köteléknél nagyobb alegységeket egyben, emiatt viszont a célokat is a lehetőségekhez kell igazítani. Ez azt jelenti, hogy továbbra is kisalegységek vívják a harcot, korlátozott célokért. Ez némileg hasonlít a britek első világháborús „*bite and hold*” taktikájához, vagyis hogy kisebb célokat tűznek ki, és egy-egy állás elfoglalása után nem haladnak tovább azonnal, hanem azt megszilárdítják és integrálják a saját védelmi rendszerbe.

HARCÁSZAT BEÉPÍTETT TERÜLETEN

Beépített területen hasonlóan járnak el a támadások felépítésében, igyekeznek azonosítani a megfigyelőpontokat, a tüzelőállásokat, a kollektív és a nehézfegyverek helyét, valamint hogy milyen megfigyelőrendszert telepítettek. A támadási sávot drónokkal és felderítőcsapatokkal (műszaki támogatással) is felderítik, a megfigyelőrendszert pusztítják. A könnyebb azonosítás és kommunikáció végett az épületeket kódokkal látják el. A tűzérségnek itt is előre meghatározott célokat jelölnek ki, a támadás kezdetén fontos feladata a védők lefogása és pusztítása, elősegítve a területre történő betörést. Az épületek rombolására⁴² azonban az irányított siklóbombák ma már jobban megfelelnek, mivel pontosabban és nagyobb erővel képesek pusztítani.

Az első vonal lefogása közben a rohamosztagok nyomulnak előre, és a parancsnok utasítására történik meg a tűzérség tűzathelyezése a következő védelmi vonalra. Ezt követően az orosz rohamcsapatok betörnek a meggyengített védelembe. Ez többé-kevésbé hasonlít az erdősávokban alkalmazott eljárásra. Beépített területen szorosabb az együttműködés a páncélozott harceszközökkel, azok a rohamosztagokkal együtt haladnak és tűztámogatást adnak, lyukakat robbantanak a falakba az épületekbe való behatoláshoz, illetve tűzzel szigetelik el az épületeket, vagy zárják le az utcákat.⁴³

Más esetben a tűzérségi előkészítést követően – amikor az egész vonalat lefogják –, ki zárólag egy rohamcélra koncentrálnak a tüzet, amelyet a rohamosztagok támadnak, ezzel egy időben áthelyezik a tűzérségi tüzet, elszigetelve a második vonalban levő tartalékoktól. Ez két lehetőséget eredményez az ukrán védők számára:

1. az azonos vonalban levő szomszédos erőkből próbálják megerősíteni az adott állást, ezzel ott meggyengül a védelem, és a tartalékban levő rohamosztagok ezeket támadják több ponton betörve a védelembe;
2. nem próbálnak erősítést küldeni, akkor az oroszok ezen a meggyengített ponton keresztül küldik be a tartalékokat, és kezdik meg a következő vonal támadását.⁴⁴

⁴¹ Uo. 4–9.

⁴² Mindkét fél használja a TM–62 típusú harkocsiaknákából készített improvizált robbanóeszközöket épületek, megerősített és föld alatti állások rombolására. Ezeket az eszközöket drónokról ledobva is használják.

⁴³ Oszobennosztyi vegyenyija... 2022: i. m. 13–14.

⁴⁴ Uo. 16.

Kis méretű FPV-drónokat (<10 cm) használnak épületek felderítésére roham előtt vagy épületharc során, ezekkel képesek akár az épületen belül is mozogni, ez esetben viszont legfeljebb 500 méter távolságból irányíthatók.⁴⁵ A rohamosztag tűzcsoportonként mozog, behatolást követően az első megtisztítja a földszintet, a második fedezi a pince és a lépcsőház bejáratait, majd emeletenként, szobáról szobára tisztítják meg az épületet, utoljára hagyva a pincét, ahol többnyire az állásokat kiépítették. A megtisztított épületeket megjelölik, a lépcsőházat pedig elaknásítják, megakadályozva a visszaszivárgást. A következő épületbe lehetőség szerint az adott épületből jutnak át, ehhez a második emeleten vagy feljebb robbantanak lyukat a falon, amihez a rohamosztag minden tagja rendelkezik robbanóanyaggal.

A védelem kiépítése során elkerülik, hogy túl sokan összpontosuljanak egy épületben, több állást alakítanak ki, lehetőleg körkörösén, amelyeket rejtetten tudnak megközelíteni, továbbá aknákat is telepítenek. Állásokat vagy megfigyelőpontokat tilos a tetőkön kiépíteni, és minden mozgást a minimumra korlátoznak. Ha vissza kell vonulni, mert elvágták őket, akkor a kitörést éjszaka kell végrehajtani, ugyanis az ukránok a településeken gyakran hagyják, hogy az első épületsort elfoglalják, majd drónokkal és tűzérsséggel elvágják a rohamosztagokat.^{46, 47}

Ha a védőket nem sikerült kimozdítani egy épületből, akkor az oroszok igyekeznek állásokat foglalni a környező épületekben, elszigetelni és bekeríteni, de menekülőfolyosót mindig hagynak. Ha ez megvan, akkor ösztözet zúdítanak az épületre, beleértve a tűzérsséget, a tűztámogató alegységet és harcjárműveket is, ami arra kényszeríti az ukránokat, hogy inkább feladják az állást, és még ha magas veszteségek mellett is, de visszavonuljanak.⁴⁸

KÖVETKEZTETÉS

Az orosz eljárásokat divat kritizálni, de ezek gyakran téves feltevéseken alapulnak. A jelenlegi harctéri körülményekkel azonban az orosz és az ukrán felet leszámítva másnak nincs tapasztalata. Sokat elmond, hogy a támadások 70%-ánál a támadócsoportosítás a megindulási terepszakaszt sem tudja elérni, mivel amint felfedezik őket, tűzcsapást mérnek rájuk. A 2024-ben végrehajtott támadásoknál minden sikeresre jutott kb. nyolc sikertelen. A katonák elmondása szerint a támadás sikere 90%-ban a szerencsén és az ellenség hibáin múlik, valamint attól is függ, hogy a támadás kezdetéig észrevétlenek maradnak-e.

A tapasztalatok szerint a háború előtti orosz és NATO gyalogos harc eljárások is kudarcot vallottak Ukrajnában. Ugyanakkor elismerik, hogy ez nem a korábbi eljárások hibáját jelenti, pusztán azok a mostani harcokra nem felelnek meg.⁴⁹ 2025 nyarán az ukrán erők csak minimális erőket állomásoztatnak az érintkezési vonalon, és a védelem döntő részben a drónokra támaszkodik, az orosz veszteségek kb. 70%-át azok okozzák. Ez azt is jelenti, hogy az oroszoknak a legfőbb problémát nem az állások megtisztítása jelenti, hanem az, hogy odajussanak. Ebből adódóan az oroszok leginkább már tűzcsoportokat alkalmaznak, mivel ezeknek nehezebb a felderítése. Másrészről a harcmodor is változott, ugyanis a fő feladatuk inkább a felderítés, mint a harc. Mivel kerülni akarják a felesleges veszteségeket, inkább ismét a tűzre támaszkodnak. Az úgynevezett „hármass főtőfogás” szerint a rohamcsapatok folyamatos kisebb támadásaikkal (inkább harc felderítéssel) lefogják az ukrán erőket, a tü-

⁴⁵ Taktyika primenyenija... i. m. 22.

⁴⁶ Osobennosztyi veyenyija... 2022: i. m. 13–17.

⁴⁷ Markin 2025: i. m. 44–46.

⁴⁸ Czub 2023, 12.

⁴⁹ Markin 2025: i. m. 29., 33., 193.

zéség, az FPV-drónok és cirkáló löszerek pedig területtagadást (*area denial*) hajtanak végre, valamint mélységben akadályozzák az ukrán csapatmozgásokat, végül pedig a légierő az irányított siklóbombákkal elpusztítja az odaszögezett erőket állásaikban. A rohamcsapatok jelenleg csak akkor hajtanak végre valós támadást, ha a siker esélye magas.

A leírtakból láthatjuk, hogy itt egy nagyon is jól kidolgozott koreográfia működik, amely valós tapasztalatokon alapszik, és amellyel stabilan nyomulnak előre. A harcászatban nem létezik garantált siker vagy tökéletes eljárás. Azt érdemes kiemelni, hogy igyekeznek minden alakulatnak a saját képességi szintjének megfelelő feladatot találni, és ennek megfelelően integrálni a nagy rendszerbe. Másrésztől képesek az alkalmazkodásra és innovatív megoldásokat kitalálni a harctéri kihívásokra.

Jelen írás az elérhető információk alapján készült, és biztos, hogy nem teljes vagy 100%-ig pontos, sőt, mivel egy folyamatosan változó és fejlődő rendszerről van szó, aktualitása is időszakos. Ennek ellenére bepillantást enged számunkra az Ukrajnában folyó harcokba, és hasznos tapasztalatokkal szolgálhat.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- *Analiz ta oszoblivosztyi taktyiki dij sturmovih zagoniv privatnoj vijszkovoj kompaniji „Wagner”*. G7. sprotvyg7.com.ua/lesson/analiz-ta-osoblivosti-taktiki-dij-shturmovix-zagoniv-privatnoi-vijskovoi-kompanii-vagner (Letöltés időpontja: 2025. 03. 03.)
- Bartles, Charles: *The Composition and Tactics of Wagner Assault Detachments*. TRADOC G2, 2023. 03. 01. <https://fmso.tradoc.army.mil/2023/the-composition-and-tactics-of-wagner-assault-detachments/> (Letöltés időpontja: 2025. 03. 03.)
- Battersby, Blair – Boyer, Dorsel: *Russian Assault Groups’ Evolution in Ukraine*. Red Diamond, 2023. 12. 15. https://g2webcontent.z2.web.core.usgovcloudapi.net/OEE/Red%20Diamond/TRADOC_15DEC2023_RUS_Assault_Grp_Evolution_UKR_Battersby_Boyer.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 09. 09.)
- *Borba szo sturmovimi podrazgyeleniyami – taktyika VSzU po protyivogyeysztviju CsBK „Wagner”*. Projekt „Harodnij perevod”. geochronic.ru, 2023. https://geochronic.ru/images/f/f0/Рекомендации_против_ЧБК_Вагнер_Народный_перевод.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 04. 11.)*
- Cranny-Evans, Sam: *Russian FPV drone tactics*. Calibre Defence, 2025. 02. 21. <https://www.calibredefence.co.uk/russian-fpv-drone-tactics/> (Letöltés időpontja: 2025. 05. 05.)
- Czub, Sebastian: *Russian Assault Tactics in Ukraine*. Raport Pułaskiego, 2023. 06. 22. <https://pulaski.pl/wp-content/uploads/2023/06/Pulaski-Report-Russian-Assault-Tactics-in-Ukraine.pdf> (Letöltés időpontja: 2025. 03. 05.)
- Grau, Lester W. – Bartles, Charles K.: *The Russian Breakthrough Tactical Group*. Infantry Magazine, Autumn 2022. https://www.benning.army.mil/infantry/magazine/issues/2022/Fall/PDF/8_Grau_txt.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 02. 28.)
- Havrylets, Serge: *Evolution of Russian tactics in Ukraine: From failed blitzkrieg to assault infantry*. Euromaidan Press, 2023. 01. 31. euromaidanpress.com/2023/01/31/evolution-of-russian-tactics-in-ukraine-from-failed-blitzkrieg-to-assault-infantry/ (Letöltés időpontja: 2025. 02. 28.)
- Kofman, Michael: *Assessing Russian Military Adaptation in 2023*. Carnegie Endowment for International Peace, 2024. 10. https://carnegie-production-assets.s3.amazonaws.com/static/files/Kofman-Russia_final-12-5.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 09. 09.)
- Markin, A. V.: *Albom taktyicseszkih szhem dlja szamosztojatvelnoj podgotovki v malih i szrednyih gruppah*. A.V. Vorobjov, Moszkva, 2022.

- Markin, Andrej: *Obobscsenyije bojevogo opita SzVO do gyekabrja 2024 goda*. Szocialno-polityiceszkaja Misl, Moszkva, 2025.
- Miller, Sergio: *The Battle for Bakhmut – Wagner Trench Warfare Tactics*. Wavell Room, 2022. 12. 15. <https://wavellroom.com/2022/12/15/the-battle-for-bakhmut/> (Letöltés időpontja: 2025. 03. 03.)
- Mukarjev, Alekszander Vjacseszlavovics: *Okopnaja vojna*. A.V. Vorobjov, Moszkva, 2023. https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/05/Окопная_война_2023-1.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 09. 09.)
- *Oszobennosztyi vegenyija bojevih gyejsztvij v gorogye (naszeljonnom punktye) i leszozascitnoj polosze v szosztave sturmovogo otrjada (roti, vzvoda) – metodiceszkije rekomendacii*. Minyisztversztvo Oboroni Rosszjiszkoy Fegyveracii, Moszkva, 2022. https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/02/vedennya_bojovykh_diy_u_misti_liszozakhyshcheniy_zoni_shturmovym_pidrozdilom.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 09. 09.)**
- *Protyivogyeysztviye motocikletnim sturmovim gruppam*. Projekt „Harodnij perevod”, 2024. https://vk.com/wall-46943161_1692524?z=photo-46943161_457456627%2Fwall-46943161_1692524 (Letöltés időpontja: 2025. 09. 09.)*
- *Russian Deliberate Assault (Small Unit Level)*. The Lightning Press. thelightingpress.com/russian-deliberate-assault-small-unit-level/?srsltid=AfmBOoqL0LcznD8Hmx7LLOfeUpYUNlrDktRjt_uZJ6pMmeQAW3agbmBQ (Letöltés időpontja: 2025. 04. 29.)
- *Taktyika primenyeniyia protyivnyikom FPV dronov*. https://www.datocms-assets.com/63284/1734801511-fpv-tactics_rus.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 09. 09.)
- *Ukrainian military spoke about the effective tactics of PMC „Wagner” in Bakhmut*. Top War, 2023. 05. 03. en.topwar.ru/216189-ukrainskij-voennyj-rasskazal-ob-jeffektivnoj-taktike-chvk-vagner-v-bahmute.html (Letöltés időpontja: 2025. 04. 11.)
- Watling, Jack – Reynolds, Nick: *Meatgrinder: Russian Tactics in the Second Year of Its Invasion of Ukraine*. Royal United Services Institute, London, 2023. <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/special-resources/meatgrinder-russian-tactics-second-year-its-invasion-ukraine> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 09.)
- Watling, Jack – Reynolds, Nick: *Tactical Developments During the Third Year of the Russo–Ukrainian War*. Royal United Services Institute, 2025. <https://static.rusi.org/tactical-developments-third-year-russo-ukrainian-war-february-2205.pdf> (Letöltés időpontja: 2025. 09. 09.)

MEGJEGYZÉS:

- Az egy csillaggal jelölt források az Ukrán Fegyveres Erők Területvédelmi Parancsnoksága által készített anyagok oroszra (nem hivatalosan) lefordított változatai;
- a két csillaggal jelölt forrás eredeti orosz dokumentumnak az ukrán haderő által közzétett másolata.